

## Utbildningsinspektion i Västerängsskolan

### UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

### Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

1. Normer och värden
2. Kunskaper
3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde. Rapporten ger således inte en heltäckande beskrivning av all pågående utbildningsverksamhet inom enheten vid den aktuella tidpunkten.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter liksom jämförelser med jämförbara verksamheter är också betydelsefulla vid bedömningarna och för slutsatserna med krav på åtgärder och förbättringar. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl.

### Beskrivning av skolan/rektorsområdet

| Skolform       | Antal elever/barn | Skolform    | Antal elever/barn |
|----------------|-------------------|-------------|-------------------|
| Förskoleklass: | 28                | Grundskola: | 404               |

Västerängsskolan är på väg att utvecklas till att omfatta verksamhet från förskoleklass till och med årskurs 9. Under innevarande år omfattar organisationen t.o.m. årskurs 8 och har 404 elever. Till skolan hör även två kommunövergripande undervisningsgrupper, Hörsel- Tal- och Språkenheten samt den lilla gruppen i Furugårdsskolan.

Skolan är organiserad i två enheter, från förskoleklass till och med årskurs åtta med ca 200 elever i vardera. Som ansvarig för varje enhet finns en rektor. Varje enhet är sedan indelad i två arbetslag; ett tidigarelag med ansvar för förskoleklass – årskurs 4 och ett senarelag med ansvar för årskurs 5–8 (fr.o.m. läsåret 04/05 ingår även årskurs 9).

Skolan har varit föremål för en omfattande om- och tillbyggnad i samband med att konceptet "Skola 2000" infördes i kommunen, vilket bland annat innebär att bilda "små skolor inom den stora skolans" ram. Byggnationerna var vid inspektionstillfället inte helt avslutade och denna byggprocess har i stor utsträckning engagerat skolans personal och ledning under de senaste åren. Därmed har det inre pedagogiska arbetet inte getts det utrymme som kommer till uttryck i kommunens Bildningsplan för åren 2001–2003.

### Genomförandet av inspektionen i Västerängsskolan

Skolverket sände den 13 juni 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för Västerängsskolan har bestått av undervisningsrådet Gunnel Eriksson och experten Arne Hedebark. Besök i Västerängsskolan inleddes den 24 september och avslutades den 25 september 2003.

Utöver inspektionsrapporter för varje skola framställs en sammanfattande rapport för kommunen som helhet. Den kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp de krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

### Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc.

På Västerängsskolan genomfördes formella intervjuer med skolledning samt representanter för lärare, fritidspedagoger, elever samt föräldrar. Lektioner

i förskoleklass, årskurserna 2 och 5 besöktes. Under besöket fördes också samtal med övrig personal på skolan.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit telefonsamtal som kommit till Skolverket från föräldrar med barn på Västerängsskolan.

## Bedömning

### Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanernas mål framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. I läroplanerna anges också att barn och elever skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön samt få ett reellt inflytande över utformningen av utbildningen. På samma värdegrund vilar verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot.

Skolans positiva atmosfär känns påtaglig vid utbildningsinspektionen. Under 2002 var värdegrundsfrågorna föremål för intensiva diskussioner på skolan och rektor anger i kvalitetsredovisningen att detta arbete inte alltid är så enkelt – ”ordets bekännelse omsätts inte alltid i handlingarna”. Det finns en hög medvetenhet hos rektorerna om att värdegrundsarbetet måste pågå kontinuerligt. Skolan har en handlingsplan mot kränkande behandling, vilken innehåller en sammanfattning av det förebyggande arbetet, rutiner för hur man agerar när något hänt och även hur uppföljning sker. Under inspektionen kom handlingsplanen till praktisk användning och från föräldragruppen kom signaler om att kränkningar av elever förekommer.

Tidigarelagen, med ansvar för förskoleklass till och med årskurs 4, har stor frihet att styra över tiden och lägger schemat så att det på bästa sätt möter elevernas behov. För årskurserna 5–8 tillämpas flexitid, vilket innebär att eleverna väljer att starta sin arbetsdag tidigt eller att arbeta längre på eftermiddagen. Efter flexitiden följer 20 minuter i kontaktgruppen, en mötesarena för kontaktläraren (mentorn) och dennes ca 15 elever från olika klasser inom arbetslaget. Där avhandlas allehanda vardagsfrågor och information ges till eleverna. Avsikten med kontaktgruppen är att skapa förutsättningar för att varje elev skall bli synlig, men även ge möjligheter att ta upp frågor som känns angelägna för honom/henne. I några klasser har tiden för kontaktgruppen resulterat i att klassråden försvunnit. Eleverna är oklara om skillnaden mellan klassråd och kontaktgrupp, en oklarhet som också råder hos pedagoger i de olika enheterna. Den oklarheten inverkar menligt på elevernas känsla av medbestämmande.

Uppdelningen av skolan i arbetslag med egna hemvister är både på gott och ont. Genom att eleverna har sina skollokaler inom ett begränsat område i den stora skolan skapas en ökad trygghet för eleverna, men en konsekvens av organisationen har blivit att arbetslagen har mycket liten kontakt med varandra. De små skolorna i den stora skolan tenderar att isoleras från varandra med olika

regler och normer. På sikt kan det leda till oklarheter om vad som gäller på skolan. Det försvårar också möjligheten att bedriva utvecklingsarbete på områden som berör hela skolan. Enligt föräldrar innebär det att de möter ”olika skolor” beroende på i vilket arbetslag deras barn finns. Exempel på sådana skillnader är om eleverna deltar vid utvecklingssamtalen, om kontaktböcker används och om trivselreglerna är enhetliga för hela skolan eller inte.

Vid ett lektionsbesök behandlade klassen frågor om känslor och upplevelser och eleverna diskuterar runt detta tema. Eleverna tycker att det är viktigt att arbeta med sådana värderingsfrågor. Vid intervjuer med lärare diskuterades hur de arbetar med normer och värden och många önskade stöd i detta arbete. Den lärare som refererats till ovan erbjöd sig att informera andra pedagoger på skolan om hur hon arbetar med detta, både för elever och vuxna, angelägna område.

Lusten att lära försöker lärarna ta vara på genom att fånga frågeställningar som eleverna tar upp och genom att låta eleverna arbeta i sin egen takt.

Förutom att eleverna tar ansvar för skolarbetet hjälper de även till med interna uppgifter som exempelvis att eleverna i årskurs 2 deltar vid servering av skolmåltiderna ute på enheten och att elever i årskurs 8 driver skolans cafeteria med stöd från skolmåltidspersonalen.

**Sammanfattningsvis** bedömer Skolverkets utbildningsinspektörer att skolans resultat av arbetet med normer och värden är bra. Det går dock inte att bortse från risken att de små skolorna inom den stora skolan utvecklar normer och värden som skiljer sig från varandra och som på sikt kan innebära konflikter på skolan och försvåra en gemensam utveckling för Västerängsskolan. Därför bör man överväga lämpligheten i att enheterna arbetar så olika sinsemellan utan egentlig samverkan.

### Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Kommunens bildningsplan/skolplan innehåller fem hörnstenar, som till stora delar sammanfaller med läroplanens övergripande mål. Till var och en av dessa finns ett antal inriktningsmål samt resultatmål. Inriktningsmålen ska komma till uttryck i arbetsplaner vid varje skola.

Arbetsplanen för Västerängsskolan är uppdelad på så vis att arbetslagen har ansvar för vissa mål och de båda rektorerna har ansvar för andra mål. För varje mål i arbetsplanen anges vad som ska göras och vilka resultat som framkommit i de uppföljningar som gjorts. Utifrån dessa resultat ska sedan nya aktiviteter planeras för kommande år och en ny uppföljning ske. Grundtanken med rutinerna för hur arbetsplanen ska fungera är bra, men skolan har inte lyckats genomföra planerade insatser. Fram till och med 2002 finns dokumenterat vad som ska göras, men efter denna tidpunkt förefaller aktiviteterna med arbetsplanen ha upphört. Utöver målen i arbetsplanen finns dessutom mål i Skolguiden som innehåller skolans samlade information till elever och föräldrar. Denna ”målsplittring” skapar förvirring och oreda och det är svårt att se att planering-

en av verksamheten vid Västerängsskolan sker i relation till de övergripande mål som satts upp. Dessutom framkom vid intervjuer med lärare att de är obekanta med arbetsplanen.

Vid inspektionen erhöles material av skolans bearbetning av kursplanen i engelska. Skolledningen lämnade besked om att lokala bearbetningar av kursplaner för övriga ämnen ”var på gång”. Lärarna tillstyrker att det finns stora brister i arbetet med det lokala kursplanearbetet och eleverna uppger att de inte känner till mål att sträva mot eller de mål som man minst ska ha nått i slutet av årskurs 5 respektive årskurs 9. Eleverna i årskurs fem uppger att de inte har vare sig teknik eller hem- och konsumentkunskap och de förstår inte hur de ska kunna nå målen för dessa ämnen senast i slutet av innevarande läsår. Hem- och konsumentkunskap har intervjuade elever inte haft sedan årskurs två och enligt skolans timplan kommer de inte att ha någon undervisning i ämnet förrän i årskurs 6. Ingen, varken lärare eller skolledning, kan lämna en tillfredsställande förklaring till situationen i årskurs 5.

Eleverna har en planeringsbok, ibland benämnd skolagenda eller kontaktbok. Där ska de för varje vecka sätta mål för arbetet i skolan. Inspektionsteamet har iakttagit att dessa är av karaktären ”ha roligt på studiebesöket, inte missa bussen, ta med pennan” och liknande. Med tanke på att eleverna är obekanta med kunskapsmålen är det inte förvånande att de inte sätter adekvata mål i sin planeringsbok. Planeringsboken, där eleven ska planera sitt skolarbete, har dock förutsättningar att bli ett bra verktyg för eleverna att ta ansvar för sin kunskapsutveckling. Lärarna tycker att ”mer krut” borde ha lagts ner när boken introducerades för eleverna.

I slöjd tillämpar lärarna något som de kallar ”Elevreflektion av färdig slöjdprodukt”. Eleverna ska beskriva hur arbetet fortlöpt – allt från planering, via genomförande och slutligen ska de göra en utvärdering. Efter det att eleven gjort denna reflektion skriver läraren en kommentar. Detta är ett exempel på hur eleverna tränas att reflektera över sitt eget lärande. Att koppla ihop detta dokument med tydliga mål skulle ge eleverna ytterligare möjlighet att förstå målkedjan.

För att följa elevernas kunskapsutveckling i svenska genomförs vid flera tillfällen under skoltiden diagnoser som mäter läshastighet, läsförståelse, rättstavning och ordförståelse. Elevernas resultat omräknas till så kallade ”staninevärden” och de elever som inte kommer upp till nivå tre får hjälp av specialpedagogerna.

Efter genomförda nationella prov årskurs 5 våren 2003 konstaterades att fem elever inte nådde målen i svenska, två elever i engelska och fyra elever i matematik. Denna avstämning skall resultera i åtgärdsprogram för att komma till rätta med elevernas brister, vilket inte har gjorts fullt ut enligt uppgift från skolledningen.

På skolan finns en Lärstudio som bemannas av specialpedagoger. De elever som får svårigheter i skolarbetet får möjligheter att komma till Lärstudion och ungefär 80 procent av de elever som har behov av stöd utgörs av pojkar. Specialpedagogerna arbetar inte enbart i studion utan även ute i verksamheten.

**Sammanfattningsvis** bedömer utbildningsinspektörerna att skolans måluppfyllelse i relation till de nationella målen vad gäller kunskaper kan förbättras. Genom att följa elevers kunskapsutveckling under hela skoltiden skapas förutsättningar för att eleverna i slutet av årskurs nio minst når uppnåendemålen. I de fall att elever får svårigheter i skolarbetet skall åtgärdsprogram upprättas. För Västerängsskolan är det av intresse att följa varför så stor andel av elever i behov av särskilt stöd utgörs av pojkar.

### Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med föräldrar, barn, elever respektive de vuxenstuderande i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Skolan har, som tidigare nämnts, en plan mot kränkande behandling som beskriver hur det förebyggande arbetet sker, hur skolan agerar när något inträffat samt hur man följer upp de insatser som gjorts. Föräldrarna uppger att de får information direkt om det förekommer mobbning av något slag och de uttalar sin uppskattning över kontakten med Västerängsskolan.

Atmosfären på skolan är öppen och tillåtande. Kommunikationen mellan lärare och elev är tillitsfull i undervisningen, där elever arbetar enskilt eller i grupp kring arbetsuppgifter som finns inlagda i deras arbetsschema. När en uppgift är avklarad diskuterar elev och lärare hur arbetet ska gå vidare. Sammantaget för skolan kan sägas att eleverna i olika grad är delaktiga i planeringen av själva undervisningen.

Genom den dagliga kontakttiden skapas möjligheter för mentorn att regelbundet stämma av klimatet i gruppen, men även för eleverna att lyfta för dem angelägna frågor i och utanför det direkta skolarbetet.

Skolhälso- och elevvård finns och i lokalplaneringen av skolan har man vinnlagt sig om att skapa en miljö där eleverna inte känner sig utpekade utan kan i avskildhet uppsöka berörd personal. Vid inspektionen fanns dock ingen skolläkare.

Det formaliserade elevinflytandet sker genom olika råd och enligt rektorerna ska det finnas ett övergripande skolråd för Västerängsskolan samt ett elevråd för vart och ett av de fyra arbetslagen. Det ska även finnas klassråd, men så är inte alltid fallet. Enligt uppgifter från eleverna fanns vid inspektionstillfället inget övergripande skolråd och inte heller något elevskyddsombud.

Samarbetet med föräldrarna sker formaliserat genom föräldrarådet med regelbundna möten cirka en gång per månad. Deltagandet i dessa träffar är väldigt blygsamt, cirka 3–5 föräldrar per tillfälle och representanter från föräldrarådet önskar att fler föräldrar engagerade sig, vilket skulle ge en större tyngd åt föräldrarådet.

**Sammanfattningsvis** bedömer Skolverkets utbildningsinspektörer att elevernas arbetsmiljö och möjligheter till delaktighet i skolarbetet är bra, men kan förbättras. Det är betydelsefullt att elever lär sig hur den demokratiska processen fungerar exempelvis genom att ha fungerande former för elevinflytande. Skolan bör se till att detta efterlevs i samtliga arbetslag.

### **Pedagogisk verksamhet och undervisning**

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. I förskolan och skolan skall detta ske i samverkan med hemmen. De nationella läroplanerna, andra statliga bestämmelser och kursplanerna ger dock också vissa anvisningar för arbetet. Det finns riktlinjer för stöd, betygssättning och utvecklingssamtal, utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid, etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter barnen, ungdomarna och de vuxna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att närma sig målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Skolan präglas i allra högsta grad av att man är ”nya” i den bemärkelsen att om- och tillbyggnaden befinner sig i en avslutningsfas. Vid inspektionen var undervisningslokalerna färdigställda, förutom idrottslokalen som skulle invigas. Förbättringarna av den yttre miljön var dock inte avslutade. Arbetet med de fysiska förändringarna har påverkat skolans inre arbete och ett stort och omfattande pedagogiskt grundarbete återstår, enligt rektorerna.

Vid observationer har iakttagits pedagogisk verksamhet av olika slag – allt från ”flexibelt” till mer lärarstyrkt arbetssätt. Ett exempel, värt att lyftas fram, är arbetet i förskoleklassen då läraren på ett föredömligt sätt skapade en lärandesituation där olika moment varvades, elever uppmuntrades och lotsades fram i kunskapssökandet. Vid en annan lektion bedrevs undervisning där eleverna diskuterade och illustrerade olika känslor. I takt med att eleverna var klara med momentet tog de på eget initiativ tag i nya arbetsuppgifter. Gemensam nämnare för båda dessa exempel är det ömsesidiga förtroendet och samspelet mellan pedagoger och elever.

I skolans kvalitetsredovisning för 2002 får ”utveckling av arbetssätt/arbetsformer” ett mycket lågt värde. Rektor anger även i sin kommentar att ”särskilt mycket har inte skett inom detta område under året”. Inspektionen har dock iakttagit mycket bra verksamhet, men det saknas tillfällen för spridning av goda exempel inom skolan.

I skolguiden tas utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner upp som en del av utvärdering och bedömning. Under tiden i förskoleklassen genomförs en ”screening” där elevens språkutveckling testas. I årskurserna 2, 4 och 7 genomförs diagnoser för att följa elevernas språkutveckling. Under utvecklingssamtalet, där elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling behandlas, kan ovan nämnda utvärderingstillfällen illustrera hur vissa delar av kunskapsutvecklingen varit. Utvecklingssamtalet skall, i enlighet med kommunens skolplan, leda fram till en individuell utvecklingsplan. Vid inspektionen konstateras att skolan inte har ett gemensamt förhållningssätt i detta arbete utan olika lärare har olika former och skiftande kvalitet för denna kommunikation med elev och föräldrar. Det finns ett behov av ett utvecklingsarbete för att skolan skall få det

kraftfulla utvecklingsinstrument som samtalet och planen kan utgöra. Från föräldrahåll framförs önskningsar om mer ”stuns” i samtalen och kritik riktas även mot att elevens mentor i vissa fall inte möter eleven i någon undervisningssituation.

För skolan återstår ett stort arbete med att bearbeta kursplanerna. Vid inspektionen fanns, som tidigare nämnts, engelska i bearbetat skick och enligt uppgift från rektorerna var övriga ”på gång”. Detta är en uppgift som bör prioriteras så att både lärare och elever får ett nödvändigt stöd för att leva upp till läroplanens intentioner. Håboskolans arbetsmodell, som tillämpas på Västerängsskolan bygger bl.a. på individuellt arbete med ett undersökande arbetssätt där eleven har en viss frihet att planera och genomföra delar av studierna med läraren som handledare. Därigenom skall eleven i hög grad kunna påverka sitt arbete i skolan. Ännu har inte det pedagogiska utvecklingsarbetet kommit därefter och endast till vissa delar bedrivs undervisningen med inslag av undersökande arbetssätt. Ett elevaktivt arbetssätt kräver kunskap om vilka mål som skall nås och vägen till målet skall eleven både ha inflytande över men även ta ansvar för. Som komplement till kursplanerna finns betygskriterier och dessa måste vara bekanta för både elever och föräldrar. Det finns en uttalad oro bland föräldrar och personal att de resurssvaga eleverna blir lidande i denna undervisningsform. De svaga elevernas behov av stöd i form av struktur och kontroll saknas i den pedagogiska modellen. Enligt specialpedagogerna visar erfarenheterna att många elever får svårigheter i skolarbetet som en konsekvens av arbetsformen med stort inslag av eget arbete.

**Sammanfattningsvis** bedömer Skolverkets utbildningsinspektörer att den pedagogiska verksamheten och undervisningen på Västerängsskolan är bra. En mötesarena där pedagogiska lyckanden och misslyckanden kan diskuteras är en aktivitet som kan bidra till att ytterligare utveckla verksamheten. Skolans lokala bearbetning av kursplanerna är dock inte färdigställd och ett gemensamt utvecklingsarbete på skolan bör initieras så att det blir tydligt för personal, elever och föräldrar vad skolan eftersträvar att eleverna skall lära. Utbildningsinspektörerna bedömer även att former och innehåll i utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner kan utvecklas vidare.

### **Styrning, ledning och kvalitetsarbete**

Kommunerna har ett övergripande ansvar för barnomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre arbete. Sammantaget har dessa skyldigheter att se till att rätten till utbildning tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av målen och riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som tas upp vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

Från och med år 2003 har ledningsorganisationen vid Västerängsskolan utökats till två rektorstjänster med ansvar för var sin arbetsenhet i syfte att rektor skall få mer tid att vara en pedagogisk ledare. Som en länk mellan rektor och arbetslag finns arbetslagsledare. I en skola med flera arbetsenheter finns en rad områden som är gemensamma för hela skolan. Det är viktigt att personal, elever

och föräldrar har helt klart för sig var ansvaret ligger i olika frågor. Detta är inte förhållandet på Västerängsskolan. I delegationsordningen finns en omfattande delegation till rektor. Oklarheter uppstår vem av rektorerna vid skolan som avses. Arbetsfördelningen mellan flera rektorer på en skola är inte bara rektorernas interna fråga utan även i hög grad en fråga för dem de har att leda.

Skolledningen har formulerat en vision ”Västerängsskolans elever är väl förberedda med kunskaper och grundläggande demokratiska och humanistiska värderingar för att i glädje och gemenskap bygga sin framtid och en bättre värld”. Visionen skall fungera som ledstjärna i det dagliga arbetet.

Mål för skolan finns, som tidigare angetts både i arbetsplanen och i skolguiden. Skolledningen har även utarbetat ”Kvalitetsarbete – årshjulet 2003–2004” med information om vid vilka tidpunkter olika kvalitetsförbättrande aktiviteter skall ske. Det resultat som kommer fram av de olika aktiviteterna i kvalitetshjulet, skall analyseras och åtgärder vidtas. Sammantaget har det systematiserade arbetet som presenteras i ”årshjulet” goda förutsättningar att leda fram till en förbättrad kvalitet.

Skolan upprättar även en kvalitetsredovisning i enlighet med den modell som tillämpas i Håbo kommun. Basen i kvalitetsredovisningen utgörs av Cockpit, ett kvalitetsverktyg som är anpassat till hörnstenarna i kommunens bildningsplan. Västerängsskolans kvalitetsredovisning innehåller ingen redogörelse för i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts, ej heller vilka åtgärder skolan avser vidta om målen inte uppnåtts.

Inspektionen har endast tagit del av det första årets resultat av Cockpit varför några slutsatser av presenterade värden inte kan dras. Däremot är det tydligt att varken elever, lärare eller föräldrar känner till skolans kvalitetsredovisning.

**Sammanfattningsvis** bedömer Skolverkets utbildningsinspektörer att styrning, ledning och kvalitetsarbete på Västerängsskolan kan förbättras så att det blir tydligare och mer överskådligt för personal, elever och föräldrar. Genom ett konsekvent metodiskt arbete i enlighet med ”kvalitetshjulet” finns goda möjligheter att utveckla kvalitetsarbetet.

Skolans kvalitetsredovisning lever inte upp till författningarnas krav.

### **Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning**

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Inom en viss utbildning skall det också finnas möjligheter för eleverna att individuellt göra val av kurser eller ämnen.

Granskningen gäller om möjlighet till utbildning ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

I Håbo kommun tillämpas inget aktivt val av skola utan närhetsprincipen gäller. Det innebär att majoriteten av eleverna bor i skolans närhet, men det finns även elever från Skokloster som pendlar till Västerängsskolan.

Skolan har genom sin skolguide en omfattande information till elever och föräldrar om skolans verksamhet. Vidare finns information på hemsidan, men från

föräldrahall finns kritik mot alla hänvisningar till nätet. Man menar att alla föräldrar inte är så bra på att söka information där. Vid intervjuer med föräldrar framkommer att informationen till hemmen sker på många olika sätt och man efterfrågar mer enhetlig information helst i form av veckobrev. Skolguiden och även planeringsboken har vissa föräldrar tagit del av – andra inte.

Elevers val bedrivs i fyra perioder under läsåret och ambitionen är att alla elever under någon av perioderna skall få sitt förstahandsval. Stor efterfrågan finns bland eleverna att komma i åtnjutande av ämnen med praktiska inslag under elevers val.

Under tiden på Västerängsskolan får eleverna 6 687 timmars undervisning och därmed ligger skolan något över det nationella kravet. Det är oklart om de elever som gått de första fem skolorna på Slottsskolan får samma antal undervisningstimmar totalt under sin grundskoletid. Det glapp som idag finns mellan avslämnandet från Slottsskolan till Västerängsskolan måste åtgärdas. I detta inbegrips dels att se till att berörda elever får den garanterade undervisningstiden och dels att rutiner för överföring mellan skolorna skapas.

På skolan är all specialpedagogisk kompetens samlad i den så kallade Lärstudion som bemannas med 3,5 tjänster. Den fysiska miljön i Lärstudion är speciellt utformad för att möta varje elevs behov och tillgången på olika typer av specialpedagogiskt material och datorer bedöms vara god. Däremot saknas för närvarande kompetens för att möta behoven hos de äldsta eleverna på skolan. Andelen barn i behov av särskilt stöd ökar och den dominans som pojkar utgör kan leda till att de ”tysta flickorna” tappas bort och därför inte får det stöd och den hjälp de har rätt till. Från föräldrahall finns synpunkter på att vissa elever med särskilda behov inte blir behandlade på ett värdigt sätt bland kamrater och ibland även av vuxna.

Från och med nästa läsår kommer Västerängsskolan att ha elever till och med årskurs 9. Under skolgången skall eleverna få vägledning inför den fortsatta utbildningen, en process som skall pågå under skoltiden. Ett inslag i denna är praoverksamheten som genomförs i årskurserna 8 och 9. Vid inspektionstillfället fanns ingen studie- och yrkesvägledare på skolan, men rekrytering pågick.

På Västerängsskolan finns ett alldeles nytt, och ännu inte komplett, skolbibliotek där eleverna skall kunna söka information både på nätet och bland den litteratur som finns tillgänglig. Biblioteket är bemannat med en heltidsanställd bibliotekarie.

På skolan finns en ökad efterfrågan av modersmålsundervisning, men på grund av bristande samordning i kommunen uppger föräldrar att elever inte kommit i åtnjutande av denna rättighet.

**Sammanfattningsvis** bedömer Skolverkets utbildningsinspektörer att tillgången till pedagogisk verksamhet och utbildning är godtagbar. Behovet av specialpedagogisk kompetens för de äldsta eleverna bör ses över. Elevernas rätt till modersmålsundervisning måste beaktas i enlighet med grundskoleförordningen.

## Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Västerängsskolan är den enhet som senast byggts om i kommunen i enligt konceptet Skola 2000. Grundprincipen av byggnadens utformning är densamma som för övriga skolor i kommunen, men vissa skillnader finns. Bland annat genom att de glasade delarna ut mot storarbetsrummet är mindre, att lärarna i respektive enhet har ett gemensamt arbetsrum samt att skollunchen serveras i enhetens storarbetsrum. Denna lokal fungerar även för undervisning i hem- och konsumentkunskap samt vid exempelvis grupparbeten. Eleverna tycker att klassrummen är trista, både när det gäller färgsättning och brist på utsmyckning. Kritik mot lokalernas utformning finns även både från både pedagoger och föräldrar och de menar att det är de svaga eleverna som blir lidande.

Tillgången på läromedel, inklusive datorer får anses god. Vid elevintervjuer framkom att flickorna har svårt att få tillgång till datorerna på skolan. Därför bör skolan se över rutinerna för datoranvändning så att även flickorna får tillgång till dessa.

Det är oklart för skolledningen vilka principer som ligger till grund för den budget man får från kommunen. Skolledningen i sin tur fördelar medlen så att lagen har ungefär lika mycket per elev. Utbildningsinspektionen bedömer att de personella resurserna är goda och att de insatser som pågår för att höja kompetensen ytterligare kommer att få positiva effekter. Det behövs en översyn så att barn i behov av särskilt stöd får den hjälp de har rätt till.

**Sammanfattningsvis** bedömer utbildningsinspektionen att resurserna på Västerängsskolan är godtagbara. Rektor måste dock säkerställa att elever i behov av stöd får den hjälp de har rätt till.

## Sammanfattande bedömning

Västerängsskolan karaktäriseras av en positiv nybyggaranda och en vilja till att utveckla verksamheten. Den ambitionen måste stödjas på alla sätt.

Den pedagogiska verksamheten i Västerängsskolan ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen för grundskolan. Personalen arbetar ambitiöst för att främja alla elevers lärande.

Skolverkets inspektörer anser dock att det finns utrymme för att utveckla verksamheten genom att

- skapa en gemensam plattform med normer och värden som är enhetlig för hela skolan,
- skapa rutiner för att följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga kursplanens ämnen under hela skoltiden,

- undersöka varför så stor andel av elever i behov av stöd utgörs av pojkar och därefter vidta lämpliga åtgärder,
- utveckla gemensamma rutiner på hela skolan för det formella elevinflytandet,
- vidareutveckla elevernas möjligheter till reellt inflytande som bland annat illustreras genom skolagendan,
- sprida goda pedagogiska idéer på skolan,
- vidareutveckla det påbörjade arbetet med kursplanerna,
- förbättra form och innehåll i utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner,
- tydliggöra ansvarsfördelningen på skolan,
- vidareutveckla kvalitetshjulet,
- skapa en informationspolicy för att förbättra informationen om verksamheten vid skolan,
- flickorna får lika god tillgång till datorer som pojkarna.

Inspektionen av rektorsområdet för Västerängsskolan visar att skolan inte uppfyller gällande bestämmelser vad gäller

- tillgång till skolläkare,
- att elever med rätt till undervisning i modersmål får detta,
- att upprätta åtgärdsprogram för alla elever som har svårigheter i skolarbetet och att berörda elever får adekvat hjälp,
- skolans kvalitetsredovisning,
- om samtliga elever får den garanterade undervisningstiden.

|            |           |
|------------|-----------|
| Datum      | Ort       |
| 2004-02-04 | Stockholm |

Gunnel Eriksson  
Arne Hedebark